

زهره قایینی

گزارش ادبیات کودکان و نوجوانان در انگلیس

علی رغم تاریخ غنی و پر بار ادبیات کودکان و نوجوانان در انگلیس (که سابقه ادبیات مکتوب آن به سالهای ۱۸۵۰ میلادی باز می‌گردد)، انتشار وسیع و تیراژ بالای کتابهای کودکان و نوجوانان و وجود شبکه های وسیع کتابخانه ها در سطح کشور و پیشرفتی که به طور علمی در زمینه نقد ادبی و بررسی ادبیات کودکان در انگلیس وجود دارد، متأسفانه مرکز واحد ملی یا به عبارتی سراسری در سطح کشور برای ادبیات کودکان و نوجوانان وجود ندارد. مراکز به صورت پراکنده و بدون هماهنگی مشغول به کارند. برای مثال در حال حاضر چند مرکز با عملکردهای متفاوت مشغول به جمع آوری و حفظ ادبیات مکتوب کودکان و نوجوانان هستند: - "کتابخانه انگلیس" (۱) که کتابهای کودکان را جمع آوری می‌کند.

- "اتحادیه ملی کتاب" (۲) سابق یا "بنیاد کتاب (۳) (C.B.F) امروز، که وظیفه حفظ برخی کتب کودکان و نوجوانان و تهیه اطلاعات و لیست های کتاب و تشکیل نمایشگاه های کتاب را بر عهده دارد.

* موزه ویکتوریا و آلبرت (۴) به جمع آوری کتب نادر، کمیاب، و بسیار قدیمی کودکان می پردازند.

گروههایی نظیر "گروه کتابخانه های جوانان" (۵) که شاخه ای است از "دفتر بین المللی کتاب برای نسل جوان" (۶) در انگلیس (این گروه اخیراً به دلیل مشکلات مالی تعطیل شده است)، بنیاد کتاب کودک (C.B.F)، محفل یا گروه کتاب کودک (۷)، و فدراسیون گروههای کتاب کودک، در زمینه ادبیات کودکان و نوجوانان فعالیتهایی در سطح کشور دارند. اخبار این فعالیتهای در خبرنامه بنیاد کتاب کودک به نام "C.B.F News" منتشر

می شود.

بنیاد کتاب کودک (C.B.F) یکی از مهمترین و اصلی ترین مراکز جمع آوری کتب و مقالات در حیطه ادبیات کودکان و نوجوانان در لندن است. کتابخانه تحقیقاتی این مرکز از تمام کتابهای کودکان و نوجوانان که در انگلیس منتشر می شود، می تواند نسخه ای در اختیار مراجعه کنندگان بگذارد. همچنین آرشیو کاملی از نشریات انگلیسی زبان ادبیات کودکان و نوجوانان در اختیار دارد. استفاده از این کتابخانه ها برای همه افراد اعم از عضو یا غیر عضو آزاد است. هدف این مرکز تشویق و پیشبرد برنامه های مطالعاتی در میان کودکان و نوجوانان و ارائه پیشنهادات و اطلاعات به دست اندرکاران این امر است.

تمام مدارس، کتابخانه ها، مهدهای کودک، مراکز تربیت معلم، بخش خدمات کتابداری مدارس، کتابفروشیها و انتشارات می توانند در این مرکز عضو شوند. بانک اطلاعاتی این مرکز، اطلاعات کاملی از تمام نویسندگان و تصویرگران کتابهای کودکان و نوجوانان را در اختیار دارد.

"C.B.F News" خبرنامه این مرکز است که علاوه بر انتشار اخبار فعالیتهای گروههاییها، و کتابهای جدیدی را معرفی و بررسی می کند.

جامعه تاریخ کتابهای کودکان از جمله مجامعی است که هدفش پیشرفت ادبیات کودکان در انگلیس و ارج نهادن به گنجینه تاریخی ادبیات این کشور است. وظیفه این مطالعه و بررسی تاریخ، کتابشناسی، و محتوای ادبی کتابهای کودکان از طریق برگزاری جلسات و انتشار نشریه است. شش جلسه سخنرانی و گفتگو طی سال توسط این مراکز در لندن برگزار

بدانها دست یافت عبارتند از :

بوک برد (Book Bird) این نشریه توسط دفتر بین المللی کتاب برای نسل جوان منتشر می شود و حاوی اخبار بین المللی و بررسی کتاب است .

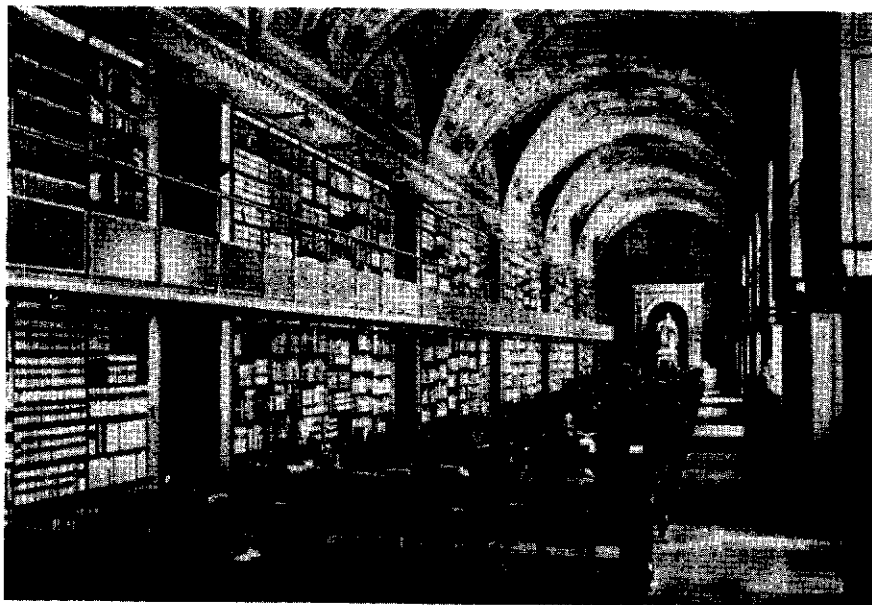
"کتاب برای کودکان شما" (Books for your children) برای والدین و معلمان در انگلیس منتشر می شود و حاوی مقالات و بررسی کتاب است .

"نظریات تجریدی ادبیات کودکان" (Childrens literature abstracts) شامل مقالات پیرامون ادبیات کودکان در سطح جهان است .

"دندان ازدها" (Dragons teeth) بولتن کمیته ملی مبارزه با نژاد پرستی در کتابهای کودکان است . که برای معلمان منتشر می شود و در مقالات خود مسئله تبعیض نژادی و تبعیض جنسی در کتابهای کودکان را مورد نقد و بررسی قرار می دهد .

آنچه از همه این کوششها می توان نتیجه گرفت آن است که امروزه ادبیات کودکان در جهان به طور جدی مطرح است و خیلی جدی تر از گذشته مورد نقد و بررسی قرار می گیرد . اکنون ادبیات کودکان به صورت زمینه ای نسبتاً جدید برای تحقیقات آکادمیک در دانشگاههای جهان در آمده است . امروزه بیش از ۱۰۰ نشریه به کار تحقیقات در ادبیات کودکان می پردازند .

اکثر کتابخانه های مهم جهان بخشی از بودجه خود را صرف اشتراک این نشریات می کنند . ادبیات کودکان در انگلیس که در اوایل قرن هجدهم کار خود را با انتشار ۶ کتاب ویژه کودکان آغاز کرد ، امروزه چنان رشدی یافته است که سالانه ۳۰۰۰ عنوان کتاب جدید برای کودکان در انگلیس منتشر می شود . نقد ادبی یا نظری انتقادی جای بسیار مهمی را در ادبیات کودکان به خود اختصاص داده است .

در کنار چاپ کتاب ، کار تحقیقی پیرامون ادبیات کودکان را نیز سازماندهی می کنند . برای مثال " تیمیل پرس " انتشارات مستقلی است که نشریه ای تخصصی به نام " سیگنال " منتشر می کند . این نشریه سه بار در سال منتشر می شود و دارای مقالات وزنی پیرامون ادبیات کودکان و نوجوانان است .

دهها نشریه تخصصی کتابهای کودکان و نوجوانان در انگلیس منتشر می شود که در میان آنها می توان " کتاب برای نگاهداری" (Books for keeps) را نام برد . این مجله دو ماه یکبار ، ویژه معلمان ، کتابداران و والدین منتشر می شود و حاوی مقالات ، معرفی کتاب ، و معرفی نویسندگان کودکان است .

" ادبیات کودکان در آموزش " (Childrens literature in education) یک نشریه مشترک انگلیسی - آمریکایی است که شامل مقالات نظری و نقد و بررسی کتابهای کودکان است .

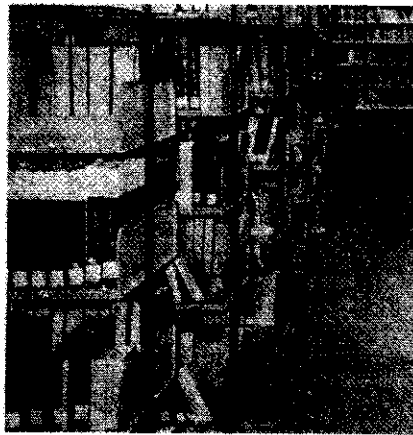
نشریات دیگر انگلیسی زبان که در کتابخانه ها و مراکز تحقیقاتی انگلیس می توان

می شود . علاوه بر این ، نمایشگاههایی از کتب تاریخی ادبیات کودکان در موقعیتهای مختلف ترتیب می دهند و کنفرانسهایی در این زمینه برگزار می کنند . نشریه آنها شامل مقالاتی درباره ادبیات کودکان ، متن سخنرانی هایی که توسط این مرکز برگزار می شود ، بررسی و معرفی کتابهای جدید و اخبار است .

متأسفانه تعداد مراکز دانشگاهی که به طور خاص ادبیات کودکان و نوجوانان را در سطح انگلیس تدریس کنند ، بسیار اندک اند . دانشگاه " ردینگ " اولین دانشگاهی است که در انگلیس دوره ادبیات کودکان و نوجوانان را در سطح فوق لیسانس (M.A.) تدریس می کند . اولین دوره آن در سال ۱۹۸۴ شروع به کار کرد . برنامه این دوره شامل مطالعه تاریخ ادبیات کودکان انگلیس در قرن ۱۹ و ۲۰ و نقد و بررسی ادبیات یا آموزش نظری و انتقادی است . علاوه بر مراکز نامبرده ، مراکز دیگری هم در انگلیس وجود دارند که به کار تحقیقی پیرامون ادبیات کودکان و نوجوانان می پردازند . برخی از این مراکز در واقع ناشران کتابهای کودکان هستند که

حاصل آنکه امروز مرزهای بین المللی در ادبیات کودکان و نوجوانان از میان رفته اند ، و ضروری است که ما نیز همپای این حرکت جدی جهانی حرکت کنیم . بجویم و بخوانیم ، در جریان بحثها و نقدها قرار گیریم و در کار پژوهشی و تحقیقی خود جدی تر باشیم .

گزارش خود را با این جمله خانم تساجستر (۹) محقق انگلیسی در ادبیات کودکان به پایان می رسانم :

" تحقیق پیرامون ادبیات کودکان بسان جستجوهای است که در داستانهای پریان وجود دارد . سفر بسیار سخت و طولانی است . پر از وسوسه برای سرگردان شدن و پر از خطر برای بن بست رسیدن است . اما می توان اطمینان داشت که در آخر همه چیز به خوبی به پایان می رسد . رضایت واقعی از کشفیات به دست آمده ما را غرق در لذت خواهد کرد ."

یادداشتها:

* مقاله بر اساس مشاهدات شخصی نویسنده ، که عضو گروه بررسی کتاب در شورای کتاب کودک است ، در سال ۱۹۹۳ تهیه شده است .

نویسندگان:

1. British library
2. National book league
3. Childrens book foundation
4. Victoria and albert museum
5. Youth libraries groups
6. IBBY
7. Childrens book circle
8. The federation of childrens book groups
9. Tessa Rose chester

فهرستها نماینده تمامی سنن فرهنگی ، کتبی که در گذشته دارای اهمیت بودند یا آنچه امروز مهم شمرده می شوند ، نیستند . ما این اقدام را که بخواهد برای بیان اعتقاد و باور خود به فرهنگ ملی ، ادبیات را مستمسک قرار دهد ، رد می کنیم ، زیرا ادبیات همواره از عناصر متشکله اشکال و سنن بین المللی تشکیل شده است .

۵ . این فهرستها بخشی از سیاست آموزشی جدید است که به شکلی غیر دموکراتیک مجبور می کنند تا استانداردهای نوشتاری و گفتاری در زبان انگلیسی مورد پذیرش قرار گیرند . این سیاست ، همان طور که پس از جنگ جهانی دوم نیز تجربه کرده ایم ، محکوم به شکست است .

۶ . برای آنکه به معلمان و کتابداران آثار نویسندگانی را پیشنهاد کنیم راههای دیگری هم وجود دارد . در حال حاضر بحث آزاد و عمومی پیرامون کتابهای کودکان در دانشگاهها ، سمینارها ، کنفرانسها ، مجلات ویژه ادبیات کودکان ، سازمانهای مربوط به والدین و دهها سازمان و مرکز مختلف جریان دارد . لذا بسیار صحیح تر خواهد بود که معلمان و کتابداران را تشویق کنیم خود را در این گردش اطلاعاتی قرار دهند و خود بهترینها و مناسبترینها را برای کودکان و نوجوانان برگزینند .

امضاء ۲۰ نفر از نویسندگان کتابهای

ادبی کودکان انگلیس

نویسندگان و صاحب نظران مترقی و متعهد تلاش دارند تا در محافل ادبی ، دانشگاهها و مراکز تحقیق ، نقد ادبی را به شکل دموکراتیک و صحیح پیش ببرند . برای آشنایی با این حرکت ترجمه نامه ای را که چندی پیش چند نویسنده توانای انگلیس به آموزش و پرورش آن کشور نوشته اند نقل می کنیم . اخیراً آموزش و پرورش انگلیس فهرستی از کتابهای ادبی که باید جزو برنامه درسی ادبیات کودکان آن کشور قرار گیرد ، به مدارس ابلاغ کرده است .

نویسندگان این نامه که خود از نویسندگان این فهرست هستند ، به این اقدام آموزش و پرورش اعتراض کرده اند . این نامه در ماه ژوئیه ۱۹۹۳ در مجله " کتاب برای نگاهداری " به چاپ رسیده است . خلاصه این نامه چنین است :

ما نویسندگانی هستیم که اسامی مان در فهرستهای جدید برنامه درسی زبان انگلیسی مدارس آمده است . ما به دلایل زیر حاضر نیستیم که نام ما در این فهرستها قرار گیرد .

۱ . در یک جامعه دموکراتیک ، توزیع ادبیات از طریق بحث آزاد باید به اطلاع عموم برسد ، تا خواننده بتواند در جریان استدلالها و بحثها قرار گیرد و آگاهانه کتابی را رد یا قبول کند . در صورتیکه فهرستهای یاد شده بدون هیچ گونه تفسیر انتقادی به مدارس ابلاغ شده و دستور داده اند که کتابهای ما خوانده شود . ما این اقدام مستبدانه را رد می کنیم .

۲ . پیشنهاد کنندگان فهرستها ناشناس هستند و بدین طریق خود را از درگیر کردن در بحث آزاد دور نگه داشته اند .

۳ . از آنجا که چنین فهرستهایی از بالا به معلمان ابلاغ می شود ، آنها نمی توانند با علاقه و تفاهم در این برنامه ادبی شرکت کنند .

۴ . جدا از این مسئله که این فهرستها تا چه حد قابل انعطاف به نظر می رسند ، آنها تعیین می کنند که میراث ملی ادبی چه باید باشد . این